

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. КИЇВ)
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА (М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КОМПАНІЙ З МІЖНАРОДНОГО
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ (М. КИЇВ)

**РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ЗРУШЕНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
24 квітня 2025 р., м. Київ
(українською, англійською мовами)

КИЇВ 2025

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 24 квітня 2025 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ : МДУ, 2025. 204 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 15.05.2025).

Редакційна колегія:

Голова	Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;
Заступник голови	Тетяна Марена, проректор з науково-педагогічної роботи МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Члени редколегії:	Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор; Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор; Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент; Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук; Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 24 квітня 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах систематизовано сучасні трансформації глобального економічного розвитку, висвітлено аспекти глобалізаційного виміру розвитку міжнародного ринку праці, досліджено регуляторні пріоритети міграційної політики, здійснено науковий безпековий дискурс трудових ресурсного забезпечення, проаналізовано новітні конструкти і тренди HR-економіки.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

6. Програмна підтримка інтеграційних заходів ВПО в сферу зайнятості.

Отже, активне та відкрите партнерство влади, бізнесу, освіти, науки та громадського сектору – запорука успіху у забезпеченні інтеграції ВПО до ринків праці приймаючих громад.

Список джерел

1. Звіти щодо відстеження переміщень. *МОМ Україна*. URL: <https://ukraine.iom.int/uk> (дата звернення: 20.04.2025).

2. Надання послуг окремим категоріям громадян січень-березень 2025. *Державна служба зайнятості України*. URL: <https://dcz.gov.ua/stat/infograph> (дата звернення: 21.04.2025).

КАЛІНІНА Світлана,

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри економіки праці,

Маріупольський державний університет

ВОСКОБОЙНИК Василь,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ОНП «Економіка»,

Маріупольський державний університет

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТРУДОРЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: МІЖНАРОДНИЙ БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР

Трансформаційні перетворення у світовому трудових ресурсному просторі обумовлюють увагу до системних проявів трудових ресурсних змін, в центрі яких знаходиться людина з її прагненням не лише задоволення комплексу потреб, а й професійної і особистісної самореалізації. Соціалізація економічного розвитку – підпорядкування завдань економічного розвитку соціальним цілям – виступає провідною ознакою розвитку сучасного соціуму і безпековим компонентом останнього. Так, в *«Декларації соціального прогресу і розвитку ООН»* [1] наголошено на фундаментальній важливості тісного зв'язку і взаємного впливу безпеки, соціального прогресу та економічного розвитку.

Соціальна безпека як складна система (рис. 1), головними характеристиками якої виступають стабільність, захищеність, відповідальність, є передумовою не лише соціального, а й економічного прогресу країни, демонструючи еволюцію цінностей економічної та фізичної безпеки в бік індивідуального розвитку, самореалізації та якості життя.

Будучи багатокомпонентним поняттям (табл. 1), соціальна безпека виступає системою всебічної підтримки людини і спрямована на задоволення її соціальних інтересів через комплекс гарантованих на рівні держави прав і свобод, які реалізуються за допомогою соціальної політики і нівелюють вплив соціальних ризиків на ступінь захищеності життєво важливих інтересів особи, а також зумовлюють підвищення рівня та покращення якості життя населення [3].

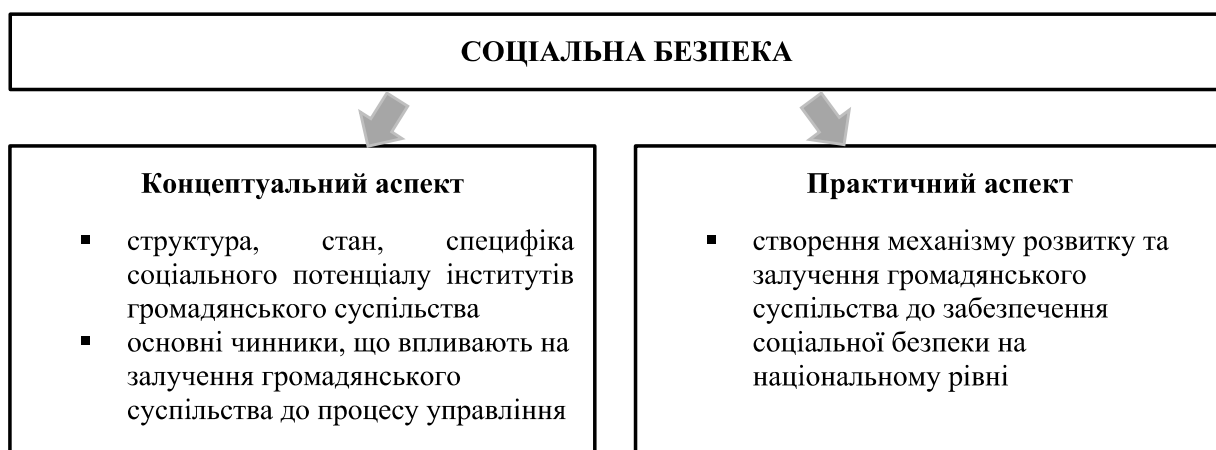

Рис. 1. Зміст соціальної безпеки

Джерело: розроблено з використанням [2]

Основне функціональне значення соціальної безпеки полягає у забезпеченні захисту соціальних інтересів людини від дестабілізуючого впливу різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників, створенні умов для нормальної життєдіяльності та розширенні можливостей для подальшого розвитку. Тобто соціальна безпека людини залежить від: [3]

- *зовнішніх чинників* – соціальної політики, яку проводить держава та інструментів і важелів, які використовує суспільство для регулювання сфери взаємодії між людьми;
- *внутрішньоособистісних чинників* – усвідомлення особистої відповідальності за результати своєї життєдіяльності, турбота про своє фізичне, психічне, духовне здоров'я тощо.

Таблиця 1

Трактування поняття «соціальна безпека» [4, с. 103]

Варіанти визначення	Зміст категорії «соціальна безпека»							
Social safety	Безпека	Забезпечення	Захист	Страхування	Допомога	Гарантії		Підтримка
Social security								
Social protection				Гарантії				
Social insurance								
Social welfare				Допомога			Добробут	
Social assistance							Підтримка, сприяння	
Social provision						Послуги		
Social services							Обслуговування	

На міжнародному рівні соціальну безпеку можна розглядати як безпеку кожної людини в соціальній сфері, що підкріплюється певними загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права [5, с. 12]. При цьому міжнародна соціальна безпека ґрунтується на надійному національному фундаменті. Так, наприклад, в ЄС питання соціального захисту не регулюються на рівні об'єднання і є компетенцією держав-членів, при цьому ЄС підтримує національні заходи і ініціативи з підвищення якості соціального захисту. *Комітет соціального захисту ЄС* має дорадчий статус і регулює питання моніторингу соціальної ситуації та політики соціального захисту в державах-членах ЄС, а також сприяє обміну інформацією та досвідом між державами-членами та Єврокомісією.

Якщо в рамках національних систем соціальної безпеки держави зобов'язані створювати умови для реалізації прав людини відповідно до *Загальної декларації прав людини* (підтримання гідності і розвитку особистості на основі дотримання економічних, соціальних і культурних прав) [6], що включає законодавчу базу, інституційні механізми та фінансові ресурси, то соціальна безпека на міжнародному рівні включає в себе координацію зусиль різних держав та міжнародних організацій з метою забезпечення соціальної стабільності та захисту прав людини у глобальному масштабі. Це означає, що держави мають співпрацювати для вирішення спільних соціальних проблем, таких як міграція, біженці, економічні кризи тощо. Міжнародна соціальна безпека базується на принципах солідарності, взаємної допомоги та колективної відповідальності, які закріплені у міжнародних договорах і угодах [5, с. 10-11].

Враховуючи наявні виклики трудоресурсного забезпечення, сучасна соціальна безпекова парадигма має базуватись на рішеннях стратегічного характеру, спрямованих на врегулювання демографічних проблем, подолання міграційних викликів, пріоритет освітньо-інтелектуальної складової економічного розвитку.

Список джерел

1. Декларація соціального прогресу і розвитку. Резолюція 2542 Генеральної Асамблеї ООН. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MU69001D> (дата звернення: 14.04.2025).
2. Сидорчук О. Г. Механізми залучення соціальних ресурсів громадянського суспільства у контексті забезпечення соціальної безпеки України. Вісник економічної науки України. 2016. № 1. С. 129–133. URL: [http://www.venu-journal.org/download/2016/1\(30\)/pdf/20-Sydorchuk.pdf](http://www.venu-journal.org/download/2016/1(30)/pdf/20-Sydorchuk.pdf) (дата звернення: 14.04.2025).
3. Будняк Н. М. Соціальна безпека людини: сутність та шляхи забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1242/1197> (дата звернення: 14.04.2025).
4. Сидорчук О. Г. Соціальна безпека як елемент державного регулювання: соціально-економічний та гуманітарний контекст. *Управління економікою*:

теорія та практика: Зб. наук. пр. К: ІЕП НАНУ. 2018. С. 95–109. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/159913> (дата звернення: 14.04.2025).

5. Вареник О. Міжнародна соціальна безпека в умовах військової агресії. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 272 с.

6. Загальна декларація прав людини. Резолюція Генеральної асамблеї ООН 217 А (III). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 14.04.2025).

КНЯЗЬКОВА Любов,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцентка кафедри права,
Маріупольський державний університет

ПРАВО ПРАЦІВНИКІВ НА БЕЗПЕЧНІ УМОВИ ПРАЦІ

Право на безпечні та нешкідливі умови праці визнано в Україні одним з конституційних прав людини і громадянина. Стаття 43 Конституції України закріплює, що кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці [1].

Проблема безпеки та охорони праці завжди була актуальною у сфері регулювання трудових відносин. Але сьогодні вона набуває нового змісту та потребує дослідження у зв'язку з необхідністю гармонізації національного трудового законодавства про охорону праці з європейськими та світовими стандартами з одного боку та загрозами, викликаними військовою агресією росії проти України з іншого. Згідно з указом Президента України № 685/2006 від 18.08.2006 року в Україні відзначають День охорони праці, який запроваджено з метою привернення уваги суспільства, органів державної влади, суб'єктів господарювання до питань охорони праці, запобігання нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням в Україні.

Історія Всесвітнього дня охорони праці бере початок від Дня вшанування пам'яті працівників, які загинули на роботі, вперше відзначеного американськими та канадськими робітниками у 1989 році. У 1996 році Міжнародна організація праці підтримала ініціативу Міжнародної конфедерації вільних профспілок щодо визнання 28 квітня Всесвітнім днем охорони праці, і офіційно він відзначається з 2003 року. Щороку МОП визначає девіз Всесвітнього дня охорони праці, що відображає актуальні виклики у сфері безпеки та гігієни праці. У 2025 році девізом обрано: «Революційні підходи до здоров'я і безпеки: роль ШІ та цифровізації на роботі» (Revolutionizing health and safety: the role of AI and digitalization at work) [2].

В умовах повномасштабної війни питання охорони праці набувають особливого значення. Загрози військового характеру є найсерйознішими викликами, з якими сьогодні зіткнулися держава та роботодавці. З початком повномасштабної війни, що ведеться росією, порушуються конституційні права працівників на охорону життя і здоров'я під час трудової діяльності. Війна призводить до збільшення рівня травматизму і летальних випадків на